

Joanna Chwaszcz | Iwona Niewiadomska
Stanisław Fel | Michał Wiechetek
Agnieszka Palacz-Chrisidis

Innowacyjne narzędzia do diagnozy potencjału readaptacyjnego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

---

Innowacyjne narzędzia
do diagnozy
potencjału readaptacyjnego
osób zagrożonych wykluczeniem
społecznym i zawodowym

Joanna Chwaszcz | Iwona Niewiadomska
Stanisław Fel | Michał Wiechetek
Agnieszka Palacz-Chrisidis

Innowacyjne narzędzia
do diagnozy
potencjału readaptacyjnego
osób zagrożonych wykluczeniem
społecznym i zawodowym

Projekt okładki i stron tytułowych

Anna Gogolewska

Ilustracja na okładce

KreativKolors/Shutterstock

Wydawca

Edyta Kunowska

Produkcja

Mariola Grzywacka

Łamanie

Bogusław Górecki

Recenzenci

Dr hab. Anna Śliz, prof. UO

Dr hab. Elżbieta Rydz

Niniejsza publikacja została zrealizowana w ramach projektu „**Komplet innowacyjnych narzędzi optymalizujących współpracę podmiotów z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy więźniom opuszczającym zakłady karne**” w ramach umowy nr UDA-POKL.01.02.00-006-016/12-00 z póź. zm. zawartej dnia 15 czerwca 2012 r. pomiędzy Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) a Fundacją Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. **Projekt realizowany przez Fundację Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, tel. (81) 445 32 34, tel./fax (81) 533 22 65**

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

Copyright © by Fundacja Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2015

ISBN 978-83-01-18182-6

Wydawnictwo Naukowe PWN SA

02-460 Warszawa, ul. Gottlieba Daimlera 2

tel. 22 69 54 321, faks 22 69 54 031

e-mail: pwn@pwn.com.pl; www.pwn.pl

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I. Zapotrzebowanie na innowacyjne narzędzia diagnostyczne w obszarze readaptacji społecznej i zawodowej osób opuszczających zakłady karne	11
1. Analiza sytuacji społecznej w kontekście zapotrzebowania na nowe rozwiązania w zakresie wsparcia readaptacji osób opuszczających zakłady karne	11
2. Zapotrzebowanie na wsparcie pracowników realizujących ustawowo lub statutowo cele readaptacyjne	12
2.1. Wnioski wynikające z projektu badawczo-rozwojowego „Model kompleksowego systemu współpracy z przedsiębiorcami dla wsparcia wchodzenia na rynek pracy młodych więźniów w województwie lubelskim”	14
2.1.1. Typy pracowników realizujących zadania wspierające readaptację zawodową i społeczną osób marginalizowanych	14
2.1.2. Dystrybucja zasobów przez pracowników o zróżnicowanym kapitale zawodowym	18
2.1.3. Poczucie własnej skuteczności u pracowników o zróżnicowanym kapitale zawodowym	20
2.1.4. Potrzeby szkoleniowe pracowników wspierających proces readaptacji	24
2.2. Wnioski z projektu badawczo-rozwojowego „Komplet innowacyjnych narzędzi optymalizujących współpracę podmiotów z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy więźniom opuszczającym zakłady karne”	26
2.2.1. Kompetencje osób realizujących zawodowo i społecznie cele readaptacyjne	26
2.2.2. Potrzeby osób realizujących zawodowo i społecznie cele readaptacyjne	31
3. Zapotrzebowanie osób marginalizowanych w zakresie wsparcia ich readaptacji społecznej i zawodowej	32
3.1. Wnioski z projektu badawczego „Więzi Społeczne Zamiast Więzień”	35
3.1.1. Czynniki warunkujące przystosowanie osób aktualnie przebywających w zakładzie karnym	35
3.1.2. Czynniki warunkujące przystosowanie osób przebywających na wolności, które w przeszłości odbywały karę izolacji więziennej	35
3.1.3. Czynniki warunkujące przystosowanie osób nieletnich	36

3.2. Wnioski z projektu badawczo-rozwojowego „Model kompleksowego systemu współpracy z przedsiębiorcami dla wsparcia wchodzenia na rynek pracy młodych więźniów w województwie lubelskim”	36
3.2.1. Typy przystosowania osobistego więźniów	36
3.2.2. Czynniki konstytuujące sposób funkcjonowania młodych więźniów	37
3.3. Wnioski z projektu badawczo-rozwojowego „Komplet innowacyjnych narzędzi optymalizujących współpracę podmiotów z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy więźniom opuszczającym zakłady karne”	42
3.3.1. Związek między gotowością do pracy a przystosowaniem osobistym w grupie byłych więźniów	42
3.2.2. Związek między gotowością do pracy a poczuciem własnej skuteczności	44
3.3.3. Korelacje gotowości do pracy byłych więźniów ze zmiennymi socjodemograficznymi	46

Rozdział II. Metody do jakościowego diagnozowania psychologicznych mechanizmów readaptacji społecznej byłych więźniów: spostrzegania sytuacji trudnych i preferowania strategii zaradczych w sytuacjach trudnych . . . . .

1. Wywiad do jakościowego diagnozowania spostrzeganych sytuacji trudnych	50
1.1. Znaczenie spostrzeganych sytuacji trudnych w procesie włączania społecznego ekswięźniów	50
1.2. Wnioski z badań dotyczących związków między spostrzeganymi sytuacjami trudnymi a włączaniem społecznym byłych więźniów	53
1.3. Zawartość treściowa wywiadu ukierunkowanego na badanie spostrzeganych przez byłego więźnia sytuacji trudnych w procesie readaptacji	54
1.4. Jakościowa interpretacja wyników odnoszących się do spostrzeganych przez ekswięźnia sytuacji trudnych w procesie readaptacji	73
2. Wywiad do jakościowego diagnozowania preferowanych strategii zaradczych w sytuacjach trudnych	74
2.1. Znaczenie preferowania strategii zaradczych w procesie włączania społecznego ekswięźniów	76
2.2. Wnioski z badań dotyczących związków między preferencją kompetencji zaradczych w sytuacjach trudnych a włączaniem społecznym byłych więźniów	77
2.3. Zawartość treściowa wywiadu ukierunkowanego na badanie preferowanych przez ekswięźnia strategii zaradczych w sytuacjach trudnych	79
2.4. Jakościowa interpretacja wyników odnoszących się do preferowania przez byłego więźnia strategii zaradczych w sytuacjach trudnych	99

Rozdział III. Metody do jakościowego diagnozowania realizacji zasady pomocniczości w inkluzji społecznej byłych więźniów . . . . .

1. Znaczenie zasady pomocniczości dla wspierania readaptacji społecznej byłych więźniów	102
2. Wywiady do jakościowego diagnozowania realizacji zasady pomocniczości	105
2.1. Zawartość treściowa wywiadu ukierunkowanego na badanie realizacji zasady pomocniczości w procesie inkluzji społecznej – pytania skierowane do specjalistów zajmujących się wspieraniem procesu readaptacji byłych więźniów	106

2.2. Jakościowa interpretacja wyników odnoszących się do realizacji zasady pomocniczości z perspektywy specjalistów dostarczających instytucjonalne wsparcie byłym więźniom	126
2.3. Zawartość treściowa wywiadu ukierunkowanego na badanie realizacji zasady pomocniczości w procesie inkluzji społecznej – pytania skierowane do byłych więźniów	128
2.4. Jakościowa interpretacja wyników odnoszących się do realizacji zasady pomocniczości z perspektywy odbiorców instytucjonalnego wsparcia (byłych więźniów)	147
Rozdział IV. Kwestionariusz diagnozujący gotowość do pracy osób zagrożonych wykluczeniem	150
1. Gotowość do pracy jako konsekwencja motywu przynależności społecznej	150
2. Etapy konstrukcji narzędzia mierzącego poziom gotowości do pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	155
3. Charakterystyka Skali Gotowości do Pracy Byłych Więźniów oraz jej właściwości psychometryczne	163
4. Normy	167
5. Stosowanie Skali Gotowości do Pracy Byłych Więźniów	168
5.1. Procedura badania	169
5.2. Interpretacja wyników	170
5.3. Obszary wykorzystania narzędzia	171
5.4. Przykładowe wyniki badań otrzymane za pomocą metody	171
6. Podsumowanie	174
Załączniki	176
Rozdział V. Kwestionariusz do diagnozy kondycji psychofizycznej osób w procesie readaptacji	182
1. Zdrowie jako ważny zasób readaptacyjny	183
2. Etapy tworzenia <i>Kwestionariusza do diagnozy kondycji psychofizycznej</i>	191
2.1. Charakterystyka badanej grupy	191
2.2. Wartości psychometryczne metody	192
2.3. Normy	198
2.4. Ostateczna wersja <i>Kwestionariusza do diagnozy kondycji psychofizycznej</i>	199
2.5. Procedura badania	199
2.6. Obliczanie i interpretacja wyników	201
2.7. Zastosowanie <i>Kwestionariusza do diagnozy kondycji psychofizycznej</i>	203
Załączniki	206
Bibliografia	209

Metody do jakościowego diagnozowania realizacji zasady pomocniczości w inkluzji społecznej byłych więźniów

Narzędzia opisane w tym rozdziale uwzględniają zarysowany na podstawie socjologicznej wiedzy empirycznej portret przeciętnego byłego więźnia. Dysponuje on niewielkimi zasobami kapitału readaptacyjnego o niewielkiej ilości powiązań społecznych. Nawet sieć jego powiązań rodzinnych jest stosunkowo słaba (Kozaczuk 2009, s. 326). Zachodzi zatem potrzeba wsparcia służącego wzmocnieniu zarówno więzi mocnych, jak i więzi słabych, odgrywających ważną rolę przy włączaniu społecznym i zawodowym (Granovetter 1973, s. 1361). Ponadto grupę tę charakteryzuje brak doświadczenia zawodowego oraz stosunkowo niski poziom wykształcenia. Towarzyszy temu niewielka zaradność życiowa oraz brak wiedzy o funkcjonowaniu rynku pracy (Kędzierski 2008, s. 54). Były więzień jest zatem w niewielkim stopniu wyposażony w zasoby kompetencji zawodowych, społecznych i osobowościowych (Sobczyszyn 2009, s. 135–137).

Pod uwagę jest brane również nastawienie pracodawców wobec potencjalnych pracowników, którzy mają za sobą przeszłość więzienną. Dominuje stereotypowe (negatywne) postrzeganie kandydatów do zatrudnienia z przeszłością kryminalną (Sobczyszyn 2009, s. 128–129). Ponadto przyjmuje się tutaj założenie, że szansa na readaptację społeczną byłego więźnia jest przekreślana przez utrzymywanie kontaktu z kolegami z więzienia lub z grupą przestępczą.

Powyższy szkic jest przesłanką tezy, że w odniesieniu do tej kategorii osób w procesie włączenia społecznego i zawodowego ważną rolę odgrywają instytucjonalne mechanizmy oparte na zasadzie pomocniczości jako regule konstrukcji i działania życia społecznego.

1. Znaczenie zasady pomocniczości dla wspierania readaptacji społecznej byłych więźniów

Zasady społeczne rozumiane są tutaj jako reguły budowy i funkcjonowania nowoczesnego społeczeństwa. Znaczenie ich jest szczególnie ważne przy dużej dynamice społecznej i procesach transformacyjnych, które powodują w społeczeństwie

zanik lub przynajmniej osłabienie skuteczności dotychczas stosowanych rozwiązań (Baumgartner, Korff 2009, s. 225).

Współcześnie bardzo ważną rolę w wielu obszarach życia społecznego odgrywa zasada pomocniczości. Stanowi ona ważny element fundamentu europejskiego i polskiego systemu ustrojowego, staje się też podstawą faktycznie funkcjonujących mechanizmów społecznych (Zięba-Załucka 2011, s. 71). Jej aplikacja domaga się nadawania życiu społecznemu takiego kształtu, aby wszystkie instytucje społeczne służyły każdemu człowiekowi – umożliwiały jego optymalny rozwój, realizację celów i zadań życiowych (Łużyński 2001, s. 176).

Zasada pomocniczości normuje stosunki społeczne między społecznością większą a społecznością mniejszą oraz między społecznością a jednostką ludzką w ten sposób, aby społeczności większe świadczyły uzupełniającą pomoc społeczności mniejszej lub jednostce (Spieker 1995, s. 35–37). Zakłada taką organizację społeczeństwa, w której kompetencje i możliwość działania przypisane są w pierwszym rzędzie aktorom społecznym. Dopiero gdy ich działania okażą się niewystarczające, kompetencje przechodzą wówczas na instancje wyższe i bardziej złożone. W sytuacji, gdy żadna instancja społeczna nie okaże się skuteczna, przechodzą ostatecznie w gestię państwa (Millon-Delsol 1998, s. 31).

Z perspektywy organizacyjno-prawnej zasadzie pomocniczości przypisuje się trzy funkcje (Wathelet 2002, s. 17):

- podział lub przyznanie kompetencji (odpowiedź na pytanie: co kto robi?);
- rozdzielenie zadań wykonawczych zgodnie z przyznanymi kompetencjami;
- określenie granic, zakresu i intensywności wykonawczej przydzielonych kompetencji i działań.

Podstawą wyznaczenia kompetencji według tej zasady są zakresy odpowiedzialności za realizację określonych zadań. Każde uspołecznienie powinno być pomocne dla człowieka, przyczyniać się do jego dobra indywidualnego. Ponieważ dokonuje się to najlepiej przez własne działanie, należy tak działać i pomagać, aby to własne działanie umożliwić. Zadaniem państwa i społeczeństwa jest pomoc, ażeby jednostka i wspólnoty mniejsze mogły same wypełnić ich istotowe zadania.

Zasada pomocniczości pozwala uniknąć dwóch skrajnych rozwiązań. Pierwsze z nich to nadmierne świadczenie pomocy, które może prowadzić do rezygnacji z zabiegania o swoje sprawy, wytworzenia się nawyków bierności, a w konsekwencji uzależnienia od świadczony pomocy i realizacji strategii „pasażera na gapę” (Fel 2006, s. 157). Drugie rozwiązanie polega na pozostawieniu samej sobie osoby znajdującej się w trudnej sytuacji, bez jakiegokolwiek pomocy instytucjonalnej, co skutkuje często nieporadzeniem sobie z problemami społecznego funkcjonowania i życia codziennego.

Wyróżnia się dwa aspekty zasady pomocniczości: negatywny i pozytywny oraz związaną z nim redukcję pomocniczą. W aspekcie negatywnym zasada pomocniczości domaga się powstrzymania się od pomocy, nie odbierania aktorom społecznym (zarówno jednostkom, jak i społecznościom mniejszym lub większym) inicjatywy i odpowiedzialności.

W aspekcie pozytywnym domaga się ona uzupełnienia wtedy, gdy brakuje czegoś jednostce lub społecznościom mniejszym działającym zgodnie ze swoim miejscem i zasadami. W praktyce oznacza to udzielanie pomocy w miarę skutecznej i jednorazowej mającej na celu umożliwienie samodzielnego działania jednostki i grup pośrednich. Jest to tzw. pomoc dla samopomocy.

Niekiedy udzielenie jednorazowej pomocy nie wystarcza i potrzebne jest bardziej długotrwałe wsparcie. Nie powinno ono jednak mieć trwałego charakteru i być świadczone zbyt długo. Pomoc udzielana na podstawie zasady pomocniczości powinna mieć dynamiczny charakter, polegający na jej dostosowywaniu do zmieniającej się sytuacji jej odbiorcy. Ten wymiar zasady pomocniczości nazywa się pomocniczą redukcją. Pomocnicza redukcja polega na stopniowym, odpowiednio do uzyskiwanej zdolności do samodzielnego funkcjonowania beneficjentów, wycofaniu się instytucji wspierających z udzielanej pomocy (Schneider 1996, s. 35).

Zasada pomocniczości stoi zatem na straży uznania odpowiedzialności za własny zakres życia i działania. Chroni naturalne prawa człowieka i wspólnot mniejszych. Porządkuje kompetencje władzy i jej podział (Maldonado 1997, s. 75). Państwo nie może mieć kompetencji, które ograniczają wolność i odpowiedzialność człowieka. To, co jest w stanie zrobić pojedynczy obywatel lub mała wspólnota, nie powinno być przedmiotem zainteresowania lub interwencji państwa. Wyraża to powiedzenie syntetycznie ujmujące zasadę pomocniczości: tyle państwa ile konieczne, tyle społeczeństwa ile możliwe. Zasada pomocniczości sprzeciwia się jakimkolwiek społecznym i państwowym totalnym żądaniom kompetencyjnym i w ten sposób stoi na straży pluralizmu wolnego społeczeństwa. Nie oznacza to jednak, że zasada pomocniczości domaga się słabego państwa. Chodzi raczej o taką organizację państwa, która umożliwi mu realizację właściwych mu zadań. Współcześnie jest to bardzo aktualny postulat. Społeczeństwo dobrobytu skłonne jest bowiem coraz bardziej obarczać państwo wszystkimi możliwymi sprawami i żądać od niego wszelkich możliwych do pomyślenia świadczeń (Schmid 2011, s. 118). Paradoksalnie obywatele żyjący w tego typu społeczeństwie wyrażają równocześnie coraz mniejsze zrozumienie dla centralnych zadań państwa, jakimi są ochrona prawa i zabezpieczenie pokoju. Domagają się też, by niezbędne organy władzy i instytucje były możliwie niewidoczne i jak najtańsze.

W odniesieniu do wsparcia byłych więźniów w procesie inkluzji społecznej, a zwłaszcza przy wejściu na otwarty rynek pracy zasada pomocniczości winna być zastosowana w kilku zakresach. Pierwszy dotyczy podziału zadań i kompetencji między sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi przy udzielaniu profesjonalnej pomocy. Podział obowiązków między instytucjami publicznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oparty na zasadzie pomocniczości, choć w pewnym zakresie preferuje aktywność organizacji pozarządowych, nie oznacza jednak zdjęcia obowiązków z podmiotów administracji publicznej. Ostatecznie na tych ostatnich spoczywa odpowiedzialność za systemowe rozwiązanie problemu na podstawie zasady pomocniczości oraz efektywne funkcjonowanie tego rozwiązania. Klarowność podziału kompetencji wymaga, aby instytucje publiczne pozostawały odpowiedzialne wobec osoby poszukującej wsparcia, niezależnie od tego, czy przekazały organizacjom trzeciego sektora realizację swoich funkcji, czy tylko włączyły je w ich realizację. Oznacza to, że instytucje

publiczne nie powinny wyłącznie same realizować zadania włączania społecznego i zawodowego byłych więźniów – gdyż nie są w stanie tego optymalnie zrobić, ale zatroszczyć się o wybór najbardziej efektywnych wykonawców tego zadania (Millon-Delsol 1995, s. 60).

Zasada pomocniczości stanowi również podstawę ustalania kolejności, w jakiej różne instytucje powinny udzielić pomocy. Pierwszą społecznością dostarczającą wsparcia powinna być zawsze ta, która znajduje się najbliżej potrzebującego człowieka, której środki i siły są wystarczające do udzielenia odpowiedniego wsparcia. Wynika stąd postulat udziału w profesjonalnym wsparciu podmiotów znajdujących się najbliżej, w sensie ilościowym (najpierw mniejsze, później większe) oraz jakościowym (mające rzeczywisty, pozaformalny kontakt, zgodnie z tzw. zasadą bliskości G. Küchenhoffa). Zasada pomocniczości, w przypadku potrzeby udzielenia pomocy, domaga się najpierw działania instytucji stojących najbliżej, w sensie ilościowym i jakościowym, adresata pomocy. W tym przypadku chodziłoby o organizacje pozarządowe będące „bliżej” byłych więźniów.

Chodzi tu zarówno o efektywność ekonomiczną, jak i odpowiednią jakość wsparcia. Doświadczenia społeczeństw mających bogatą tradycję w organizowaniu usług społecznych na podstawie zasady pomocniczości wskazują, że ani same instytucje sektora publicznego, ani sam sektor społeczny nie jest w stanie podolać zobowiązaniom w obszarze usług społecznych zarówno ze względów finansowych, jak i organizacyjnych (Leś 2000, s. 171).

Ważnym aspektem zastosowania zasady pomocniczości jest umożliwienie samodzielnego działania. Nic innego nie przynosi człowiekowi tak wiele korzyści dla rozwoju jego osobowości, jak własne działanie, własne osiągnięcia, samopotwierdzenie (Nell-Breuning 1980, s. 48). Osiągnięcie przez własne działanie kompetencji zawodowych i społecznych skutkuje również wiarą we własne możliwości, a także uznaniem społecznym (Millon-Delsol 1995, s. 58). Przy udzielaniu wsparcia należy zatem dążyć do realizacji tego aspektu zasady pomocniczości, który stoi na straży indywidualności i niezależności każdego człowieka. Podmiotowe podejście do byłych więźniów zarówno ze strony instytucji, jak i najbliższego otoczenia może wpłynąć na wzmocnienie zaufania we własne siły oraz wzrost akceptacji ze strony środowiska społecznego.

2. Wywiady do jakościowego diagnozowania realizacji zasady pomocniczości

Pod względem merytorycznym metody do jakościowego diagnozowania realizacji zasady pomocniczości jako mechanizmu społecznego i zawodowego włączania ekswieźniów odnoszą się do:

- zapotrzebowania byłych więźniów w pomoc;
- udzielania instytucjonalnego wsparcia z uwzględnieniem jego zakresu i czasu oraz dynamicznego charakteru, polegającego na redukowaniu pomocy odpowiednio do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami.

Pod względem formalnym przedstawione narzędzia mają formę wywiadów bazujących na modelu pozytywistycznym. Według tego modelu dane uzyskane z wywiadów pozwalają badaczowi ustalić fakty z eksplorowanych wymiarów rzeczywistości. W celu osiągnięcia rzetelności i trafności odpowiedzi przy jednoczesnym dążeniu do uzyskania możliwie bogatego materiału empirycznego w pięciu kategoriach odpowiedzi zastosowano zarówno standardowe pytania wielokrotnego wyboru, jak i pytania otwarte (Silverman 2007, s. 115). Tylko w jednej kategorii, dotyczącej uczuć, wszystkie pytania mają charakter otwarty. Podstawą pytań zawartych w obydwu przedstawionych dalej wywiadach są takie kategorie wyróżnione w ujęciu pozytywistycznym jak (Silverman 2007, s. 116):

- fakty – informacje biograficzne o respondencie, opis wydarzeń z jego życia i działania organizacji;
- przekonania dotyczące faktów – przekonania lub postawy odnoszące się do wydarzeń z życia respondenta oraz działań organizacji;
- obecne lub przeszłe zachowanie – pytania dotyczące faktycznie zaistniałych, a nie hipotetycznych sytuacji z przeszłości lub teraźniejszości;
- uczucia i motywy – do tej kategorii badanej rzeczywistości zaleca się stosowanie pytań otwartych, które umożliwiają respondentowi stosowanie do opisu stanów emocjonalnych własnych kategorii;
- standardy działania – ten wymiar pytań odnosi się do tego, co ludzie myślą, że należy lub można zrobić w określonych sytuacjach.

Narzędzia te uwzględniając dwie perspektywy: instytucjonalną i indywidualną (byłego więźnia), pozwalają wielowymiarowo zbadać: z jednej strony, zapotrzebowanie na pomoc, z drugiej zaś jej świadczenie. Przy tym umożliwiają one uzyskanie nie tylko diagnozy statycznego wymiaru realizacji zasady pomocniczości, lecz także jej wymiaru dynamicznego tzn. zbadania realizacji pomocniczej redukcji.

W przedstawionych narzędziach przez instytucje rozumie się nie tylko instytucje publiczne, lecz także innych zorganizowanych aktorów świadczących wsparcie dla byłych więźniów jak stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje pozarządowe.

2.1. Zawartość treściowa wywiadu ukierunkowanego na badanie realizacji zasady pomocniczości w procesie inkluzji społecznej – pytania skierowane do specjalistów zajmujących się wspieraniem procesu readaptacji byłych więźniów

Pytania są skierowane do osób reprezentujących instytucje pomocowe po to, aby określić pierwszy wymiar zasady pomocniczości, który polega na ocenie dostarczanego wsparcia instytucjonalnego byłym więźniom z perspektywy specjalisty zatrudnionego w instytucji pomocowej. Treść pytań uwzględnia sześć kryteriów analizy jakościowej danych (wyodrębnionych na gruncie modelu pozytywistycznego) na temat realizacji zasady pomocniczości przez fachowców dostarczających instytucjonalnej pomocy osobom, które opuściły zakład karny:

- 1) fakty świadczące o spostrzeganiu trudności readaptacyjnych u ekswięźniów;
- 2) przekonania respondenta na temat trudności readaptacyjnych u byłych osadzonych;
- 3) fakty świadczące o dostarczaniu instytucjonalnej pomocy byłym więźniom;
- 4) przekonania respondenta na temat związków zachodzących między spostrzeganymi trudnościami u ekswięźniów a dostarczaniem instytucjonalnej pomocy tej grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 5) uczucia towarzyszące dostarczaniu instytucjonalnej pomocy byłym osadzonym;
- 6) standardy dotyczące dostarczania instytucjonalnej pomocy ekswięźniom.

Ad I. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: fakty świadczące o spostrzeganych przez respondenta trudnościach readaptacyjnych u ekswięźniów

1. Jak długo pracuje Pani/Pan w instytucji udzielającej wsparcia osobom zagrożonych wykluczeniem społecznym?
..... (długość czasu pracy powinna być określona w latach i miesiącach)
2. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, doświadcza trudności w realizacji osobistych celów?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
3. Według Pani/Pana opinii, jakiego rodzaju trudności w osiąganiu celów osobistych doświadcza osoba, która opuściła zakład karny (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje spostrzeganych trudności osobistych)?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
4. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, doświadcza trudności w funkcjonowaniu na gruncie rodzinnym?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
5. Według Pani/Pana opinii, jakiego rodzaju trudności w funkcjonowaniu rodzinnym doświadcza osoba, która opuściła zakład karny (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje spostrzeganych trudności rodzinnych)?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....

6. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, doświadcza trudności w funkcjonowaniu na gruncie zawodowym?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
7. Według Pani/Pana opinii, jakiego rodzaju trudności w funkcjonowaniu zawodowym doświadcza osoba, która opuściła zakład karny (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje spostrzeganych trudności zawodowych)?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
8. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny doświadcza trudności w funkcjonowaniu sąsiedzkim?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
9. Według Pani/Pana opinii, jakiego rodzaju trudności w funkcjonowaniu sąsiedzkim doświadcza osoba, która opuściła zakład karny (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje spostrzeganych trudności w kontaktach sąsiedzkich)?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
10. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny doświadcza trudności w zaprzestaniu kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z zakładu karnego?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
11. Według Pani/Pana opinii, jakiego rodzaju trudności w zaprzestaniu kontaktów z grupą przestępczą i/lub kolegami z zakładu karnego doświadcza osoba, która opuściła zakład karny (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje spostrzeganych trudności)?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....

Ad II. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: przekonania respondenta na temat trudności readaptacyjnych u byłych osadzonych

12. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny samodzielnie poradzi sobie z trudnościami w obszarze osiągania celów osobistych?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
13. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny samodzielnie poradzi sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
14. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny samodzielnie poradzi sobie z trudnościami na gruncie zawodowym?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
15. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny samodzielnie poradzi sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkiego funkcjonowania?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
16. Według Pani/Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny samodzielnie poradzi sobie z trudnościami na gruncie zaprzestania kontaktów z grupami przestępczymi i/lub kolegami z więzienia?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie

Ad III. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: fakty świadczące o dostarczaniu instytucjonalnej pomocy byłym więźniom

17. Jak często instytucja, w której Pani/Pan pracuje udziela pomocy byłym więźniom w postaci przekazywania wiadomości służących lepszemu zrozumieniu ich położenia życiowego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
18. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia informacyjnego są w Pani/Pana instytucji dostarczane byłym więźniom? (proszę wymienić)
- .....
  - .....
  - .....
19. Jak często instytucja, w której Pani/Pan pracuje, udziela pomocy byłym więźniom w postaci dostarczania im konkretnych strategii rozwiązywania problemów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
20. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego są w Pani/Pana instytucji dostarczane byłym więźniom? (proszę wymienić)
- .....
  - .....
  - .....
21. Jak często instytucja, w której Pani/Pan pracuje, udziela pomocy byłym więźniom, dostarczając im podtrzymujących emocji?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
22. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego są w Pani/Pana instytucji dostarczane byłym więźniom? (proszę wymienić)
- .....
  - .....
  - .....

23. Jak często instytucja, w której Pani/Pan pracuje, udziela pomocy byłym więźniom, dostarczając im wsparcia materialnego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
24. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia materialnego są w Pani/Pana instytucji dostarczane byłym więźniom? (proszę wymienić)
- .....
  - .....
  - .....

Ad IV. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: przekonania respondenta na temat związków zachodzących między spostrzeganymi trudnościami u ekswiźniów a dostarczaniem instytucjonalnej pomocy tej grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

25. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia informacyjnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności w realizacji osobistych celów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
26. Jaki rodzaj wsparcia informacyjnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności w osiągnięciu celów osobistych (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia informacyjnego).
- .....
  - .....
  - .....
27. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia instrumentalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności w realizacji osobistych celów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie

28. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności w osiągnięciu celów osobistych? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- .....
  - .....
  - .....
29. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia emocjonalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności w realizacji osobistych celów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
30. Jaki rodzaj wsparcia emocjonalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności w osiągnięciu celów osobistych? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- .....
  - .....
  - .....
31. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia materialnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności w realizacji osobistych celów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
32. Jaki rodzaj wsparcia materialnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności w osiągnięciu celów osobistych? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- .....
  - .....
  - .....
33. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia informacyjnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie

34. Jaki rodzaj wsparcia informacyjnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia informacyjnego)
- .....
  - .....
  - .....
35. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia instrumentalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
36. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- .....
  - .....
  - .....
37. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia emocjonalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
38. Jaki rodzaj wsparcia emocjonalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- .....
  - .....
  - .....
39. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia materialnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie

40. Jaki rodzaj wsparcia materialnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania rodzinnego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- .....
  - .....
  - .....
41. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia informacyjnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
42. Jaki rodzaj wsparcia informacyjnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia informacyjnego)
- .....
  - .....
  - .....
43. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia instrumentalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
44. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- .....
  - .....
  - .....
45. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia emocjonalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie

46. Jaki rodzaj wsparcia emocjonalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- .....
  - .....
  - .....
47. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia materialnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
48. Jaki rodzaj wsparcia materialnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania zawodowego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- .....
  - .....
  - .....
49. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia informacyjnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
50. Jaki rodzaj wsparcia informacyjnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia informacyjnego)
- .....
  - .....
  - .....
51. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia instrumentalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie

52. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- .....
  - .....
  - .....
53. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia emocjonalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
54. Jaki rodzaj wsparcia emocjonalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- .....
  - .....
  - .....
55. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia materialnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
56. Jaki rodzaj wsparcia materialnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności na gruncie funkcjonowania sąsiedzkiego? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- .....
  - .....
  - .....
57. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia informacyjnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie

58. Jaki rodzaj wsparcia informacyjnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia informacyjnego)
- .....
  - .....
  - .....
59. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia instrumentalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
60. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- .....
  - .....
  - .....
61. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia emocjonalnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
62. Jaki rodzaj wsparcia emocjonalnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- .....
  - .....
  - .....
63. Jak często dostarcza Pani/Pan wsparcia materialnego byłemu więźniowi po to, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia?

- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
64. Jaki rodzaj wsparcia materialnego dostarcza Pani/Pan byłemu więźniowi, aby pokonał on trudności dotyczące zerwania kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....

Ad V. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: uczucia towarzyszące dostarczaniu instytucjonalnej pomocy byłym osadzonym

65. Jakie uczucia towarzyszą Pani/Panu w trakcie udzielania byłemu więźniowi pomocy informacyjnej? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
66. Jakie uczucia towarzyszą Pani/Panu w trakcie udzielania byłemu więźniowi pomocy instrumentalnej? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
67. Jakie uczucia towarzyszą Pani/Panu w trakcie udzielania byłemu więźniowi pomocy emocjonalnej? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
68. Jakie uczucia towarzyszą Pani/Panu w trakcie udzielania byłemu więźniowi pomocy materialnej? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....

Ad VI. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: standardy dotyczące dostarczania instytucjonalnej pomocy ekswięźniom

69. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?

- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
70. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągania osobistych celów uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
71. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
72. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągania osobistych celów uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
73. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
74. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągania osobistych celów uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
75. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
76. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągania osobistych celów uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
77. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
78. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
79. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim

- d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
80. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
81. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
82. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
83. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
84. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
85. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
86. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
87. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
88. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
89. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim

- d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
90. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
91. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
92. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
93. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
94. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
95. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
96. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
97. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
98. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
99. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim

- e. więcej niż średnim
- f. wysokim
- g. bardzo wysokim

100. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkiem uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
- b. ....
- c. ....

101. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?

- a. bardzo niskim
- b. niskim
- c. mniej niż średnim
- d. średnim
- e. więcej niż średnim
- f. wysokim
- g. bardzo wysokim

102. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
- b. ....
- c. ....

103. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?

- a. bardzo niskim
- b. niskim
- c. mniej niż średnim
- d. średnim
- e. więcej niż średnim
- f. wysokim
- g. bardzo wysokim

104. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
- b. ....
- c. ....

105. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
106. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
107. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia należy ograniczyć dostarczanie byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
108. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia uzasadnia ograniczanie udzielania byłemu więźniowi instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....

2.2. Jakościowa interpretacja wyników odnoszących się do realizacji zasady pomocniczości z perspektywy specjalistów dostarczających instytucjonalne wsparcie byłym więźniom

Dalej zaprezentowano matrycę, która służy jako schemat do jakościowej interpretacji danych na temat instytucjonalnego wspierania osób, które opuściły zakład karny. Analiza opiera się na obszarach badawczych, które zostały wyodrębnione w modelu pozytywistycznym.

Badany obszar	Ocena jakościowa odpowiedzi przyporządkowanych do obszaru
1. Opis wydarzeń świadczących o spostrzeganiu przez respondenta (pracownika instytucji pomocowej) trudności readaptacyjnych u ekswięźniów	Długość czasu pracy w instytucji pomocowej: pyt. 1 Spostrzegane trudności byłych więźniów na gruncie: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 2–3 • rodzinnym: pyt. 4–5 • zawodowym: pyt. 6–7 • sąsiedzkim: pyt. 8–9 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 10–11
2. Przekonania respondenta (pracownika instytucji pomocowej) na temat trudności readaptacyjnych u byłych osadzonych	Przekonania na temat samodzielnego rozwiązania przez byłego więźnia trudności w obszarze: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 12 • rodzinnym: pyt. 13 • zawodowym: pyt. 14 • sąsiedzkim: pyt. 15 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 16
3. Opis faktów dotyczących dostarczania instytucjonalnej pomocy byłym więźniom	Dostarczanie byłym więźniom wsparcia instytucjonalnego o charakterze: <ul style="list-style-type: none"> • informacyjnym: pyt. 17–18 • instrumentalnym: pyt. 19–20 • emocjonalnym: pyt. 21–22 • materialnym: pyt. 23–24
4. Przekonania respondenta na temat związków zachodzących między spostrzeganymi trudnościami u ekswięźniów a dostarczaniem im instytucjonalnej pomocy	Dostarczanie byłym więźniom wsparcia służącego rozwiązywaniu trudności na gruncie: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 25–32 • rodzinnym: pyt. 33–40 • zawodowym: pyt. 41–48 • sąsiedzkim: pyt. 49–56 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 57–64
5. Uczucia towarzyszące dostarczaniu instytucjonalnego wsparcia	Uczucia towarzyszące dostarczaniu byłym więźniom przez specjalistów: <ul style="list-style-type: none"> • wsparcia informacyjnego: pyt. 65 • wsparcia instrumentalnego: pyt. 66 • wsparcia emocjonalnego: pyt. 67 • wsparcia materialnego: pyt. 68
6. Standardy dotyczące dostarczania instytucjonalnego wsparcia	Warunki ograniczania przez instytucję pomocową dostarczania wsparcia w trakcie rozwiązywania przez byłych więźniów trudności na gruncie: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 69–76 • rodzinnym: pyt. 77–84 • zawodowym: pyt. 85–92 • sąsiedzkim: pyt. 93–100 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 101–108
Podsumowanie – wnioski dotyczące realizowania zasady pomocniczości z perspektywy specjalistów dostarczających wsparcie instytucjonalne byłym więźniom	

2.3. Zawartość treściowa wywiadu ukierunkowanego na badanie realizacji zasady pomocniczości w procesie inkluzji społecznej – pytania skierowane do byłych więźniów

W wywiadzie znajdują się pytania komplementarne do kwestii zadawanych specjalistom reprezentującym instytucje pomocowe. Są one skierowane do byłych więźniów po to, aby ocenić ich zapotrzebowanie na wsparcie instytucjonalne w procesie re-adaptacji społecznej po opuszczeniu zakładu karnego. Uzyskane w ten sposób dane umożliwiają analizę jakościową realizowania zasady pomocniczości, która polega na ustosunkowaniu się do zapotrzebowania na pomoc instytucjonalną i/lub na ocenie otrzymywanego wsparcia instytucjonalnego. Treść pytań jest zgodna z wymienionymi dalej kryteriami jakościowej analizy danych (opracowanymi w modelu pozytywistycznym):

- 1) fakty świadczące o spostrzeganiu dostarczanego byłym więźniom wsparcia instytucjonalnego;
- 2) przekonania respondenta na temat zapotrzebowania byłych więźniów na wsparcie instytucjonalne;
- 3) fakty świadczące o zapotrzebowaniu respondenta na wsparcie instytucjonalne;
- 4) przekonania respondenta na temat związków zachodzących między doświadczaniem trudności adaptacyjnych a zapotrzebowaniem na instytucjonalne wsparcie;
- 5) uczucia towarzyszące otrzymywanemu wsparciu instytucjonalnemu;
- 6) standardy dotyczące otrzymywania wsparcia instytucjonalnego.

Ad I. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: fakty świadczące o spostrzeganiu dostarczanego byłym więźniom wsparcia instytucjonalnego

1. Według Pana opinii, jak często różne instytucje dostarczają wsparcia informacyjnego osobie, która opuściła zakład karny?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
2. Według Pana opinii, jakiego rodzaju instytucje dostarczają wsparcia informacyjnego osobie, która opuściła zakład karny? (proszę wymienić co najmniej 3 instytucje)
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....

3. Według Pana opinii, jak często różne instytucje dostarczają wsparcia instrumentalnego osobie, która opuściła zakład karny?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
4. Według Pana opinii, jakiego rodzaju instytucje dostarczają wsparcia instrumentalnego osobie, która opuściła zakład karny? (proszę wymienić co najmniej 3 instytucje)
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
5. Według Pana opinii, jak często różne instytucje dostarczają wsparcia emocjonalnego osobie, która opuściła zakład karny?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
6. Według Pana opinii, jakiego rodzaju instytucje dostarczają wsparcia emocjonalnego osobie, która opuściła zakład karny? (proszę wymienić co najmniej 3 instytucje)
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
7. Według Pana opinii, jak często różne instytucje dostarczają wsparcia materialnego osobie, która opuściła zakład karny?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
8. Według Pana opinii, jakiego rodzaju instytucje dostarczają wsparcia materialnego osobie, która opuściła zakład karny? (proszę wymienić co najmniej 3 instytucje)
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....

Ad II. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: przekonania respondenta na temat zapotrzebowania byłych więźniów na wsparcie instytucjonalne

9. Według Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, potrzebuje wsparcia instytucjonalnego do tego, aby rozwiązać trudności w obszarze osiągnięcia celów osobistych?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
10. Według Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, potrzebuje wsparcia instytucjonalnego do tego, aby rozwiązać trudności na gruncie rodzinnym?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
11. Według Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, potrzebuje wsparcia instytucjonalnego do tego, aby rozwiązać trudności na gruncie zawodowym?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
12. Według Pana opinii, często osoba, która opuściła zakład karny, potrzebuje wsparcia instytucjonalnego do tego, aby rozwiązać trudności na gruncie sąsiedzkiego funkcjonowania?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
13. Według Pana opinii, jak często osoba, która opuściła zakład karny, potrzebuje wsparcia instytucjonalnego do tego, aby rozwiązać trudności na gruncie kontaktów z grupami przestępczymi i/lub relacji z kolegami z więzienia?
  - a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)

- c. czasem (kilka razy w roku)
- d. często (kilka razy w miesiącu)
- e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
- f. codziennie

Ad III. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: fakty świadczące o zapotrzebowaniu respondenta na wsparcie instytucjonalne

14. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnej pomocy do tego, aby lepiej zrozumieć własne położenie życiowe?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
15. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia informacyjnego są Panu potrzebne do tego, aby lepiej zrozumieć swoją sytuację? (proszę wymienić)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
16. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnej pomocy do tego, aby znaleźć konkretną strategię rozwiązywania zaistniałych problemów?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
17. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego są Panu potrzebne do tego, aby poprawić swoją sytuację życiową? (proszę wymienić)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
18. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnej pomocy do tego, aby lepiej funkcjonować w sferze emocjonalnej?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie

19. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego są Panu potrzebne do tego, aby lepiej funkcjonować w sferze emocjonalnej? (proszę wymienić)
- .....
  - .....
  - .....
20. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnej pomocy do tego, aby lepiej funkcjonować w sferze materialnej?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
21. Jakie rodzaje instytucjonalnego wsparcia materialnego są Panu potrzebne do tego, aby lepiej funkcjonować w sferze materialnej? (proszę wymienić)
- .....
  - .....
  - .....

Ad IV. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: przekonania respondenta na temat związków zachodzących między doświadczaniem trudności adaptacyjnych a zapotrzebowaniem na instytucjonalne wsparcie

22. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia informacyjnego do tego, aby pokonać trudności w realizacji osobistych celów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
23. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia informacyjnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności w osiągnięciu osobistych celów? (proszę wymienić 3 formy wsparcia informacyjnego)
- .....
  - .....
  - .....
24. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego do tego, aby pokonać trudności w realizacji osobistych celów?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)

- d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
25. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności w osiągnięciu osobistych celów? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
26. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego do tego, aby pokonać trudności w realizacji osobistych celów?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
27. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności w osiągnięciu osobistych celów? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
28. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia materialnego do tego, aby pokonać trudności w realizacji osobistych celów?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
29. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia materialnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności w osiągnięciu osobistych celów? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
30. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia informacyjnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)

- d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
31. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia informacyjnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym? (proszę wymienić 3 formy wsparcia informacyjnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
32. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
33. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
34. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
35. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
36. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia materialnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)

- d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
37. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia materialnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie rodzinnym? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
38. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia informacyjnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
39. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia informacyjnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym? (proszę wymienić 3 formy wsparcia informacyjnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
40. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
41. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
42. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)

- d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
43. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
44. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia materialnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
45. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia materialnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie zawodowym? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
46. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia informacyjnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
47. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia informacyjnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim? (proszę wymienić 3 formy wsparcia informacyjnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
48. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)

- e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
49. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
50. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
51. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
52. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia materialnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
53. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia materialnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie sąsiedzkim? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
54. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia informacyjnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)

- d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
55. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia informacyjnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia? (proszę wymienić 3 formy wsparcia informacyjnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
56. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
57. Jaki rodzaj wsparcia instrumentalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia instrumentalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
58. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia?
- a. nigdy
  - b. rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - c. czasem (kilka razy w roku)
  - d. często (kilka razy w miesiącu)
  - e. bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - f. codziennie
59. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia emocjonalnego)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....

60. Jak często potrzebuje Pan instytucjonalnego wsparcia materialnego do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia?
- nigdy
  - rzadko (rzadziej niż raz w roku)
  - czasem (kilka razy w roku)
  - często (kilka razy w miesiącu)
  - bardzo często (kilka razy w tygodniu)
  - codziennie
61. Jaki rodzaj instytucjonalnego wsparcia materialnego jest Panu potrzebny do tego, aby pokonać trudności na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub relacji z kolegami z więzienia? (proszę wymienić co najmniej 3 formy wsparcia materialnego)
- .....
  - .....
  - .....

Ad V. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: uczucia towarzyszące otrzymywanemu wsparciu instytucjonalnemu

62. Jakie uczucia towarzyszą Panu w trakcie otrzymywania instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- .....
  - .....
  - .....
63. Jakie uczucia towarzyszą Panu w trakcie otrzymywania instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- .....
  - .....
  - .....
64. Jakie uczucia towarzyszą Panu w trakcie otrzymywania instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- .....
  - .....
  - .....
65. Jakie uczucia towarzyszą Panu w trakcie otrzymywania instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje emocji)
- .....
  - .....
  - .....

Ad VI. Pytania odnoszące się do kryterium analizy jakościowej: standardy dotyczące otrzymywania instytucjonalnego wsparcia

66. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
67. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągnięcia osobistych celów skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
68. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
69. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągnięcia osobistych celów skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
70. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim

71. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągnięcia osobistych celów skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
72. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami w obszarze realizacji osobistych celów zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
73. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie osiągnięcia osobistych celów skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
74. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
75. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
76. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim

- d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
77. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
78. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
79. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
80. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
81. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie rodzinnym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....

82. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
83. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
84. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
85. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
86. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim

87. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
88. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
89. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie zawodowym skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
90. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim
  - wysokim
  - bardzo wysokim
91. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- .....
  - .....
  - .....
92. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- bardzo niskim
  - niskim
  - mniej niż średnim
  - średnim
  - więcej niż średnim

- f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
93. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
94. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
95. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
96. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
97. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie sąsiedzkim skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
98. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim

- c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
99. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia informacyjnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
100. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
101. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia instrumentalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
102. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego?
- a. bardzo niskim
  - b. niskim
  - c. mniej niż średnim
  - d. średnim
  - e. więcej niż średnim
  - f. wysokim
  - g. bardzo wysokim
103. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia emocjonalnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)

- a. ....
 b. ....
 c. ....
104. Przy jakim poziomie radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia zrezygnuje Pan z instytucjonalnego wsparcia materialnego?
- a. bardzo niskim
 b. niskim
 c. mniej niż średnim
 d. średnim
 e. więcej niż średnim
 f. wysokim
 g. bardzo wysokim
105. Jaki rodzaj kompetencji zaradczych w obszarze radzenia sobie z trudnościami na gruncie kontaktów z grupą przestępczą i/lub z kolegami z więzienia skłoni Pana do rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia materialnego? (proszę wymienić co najmniej 3 rodzaje kompetencji)
- a. ....
 b. ....
 c. ....

2.4. Jakościowa interpretacja wyników odnoszących się do realizacji zasady pomocniczości z perspektywy odbiorców instytucjonalnego wsparcia (byłych więźniów)

Jakościowa analiza odpowiedzi respondentów powinna odwoływać się do obszarów wynikających z zastosowanego modelu pozytywistycznego, które zostały ukazane na poniższym schemacie:

Badany obszar	Ocena jakościowa odpowiedzi przyporządkowanych do obszaru
1. Opis wydarzeń świadczących o spostrzeganiu dostarczanego wsparcia instytucjonalnego przez byłych więźniów	Spostrzeganie instytucjonalnego wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> • informacyjnego: pyt. 1–2 • instrumentalnego: pyt. 3–4 • emocjonalnego: pyt. 5–6 • materialnego: pyt. 7–8
2. Przekonania respondenta na temat zapotrzebowania byłych więźniów na wsparcie instytucjonalne	Zapotrzebowanie byłych więźniów na wsparcie instytucjonalne w zakresie rozwiązywania trudności na gruncie: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 9 • rodzinnym: pyt. 10 • zawodowym: pyt. 11 • sąsiedzkim: pyt. 12 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 13

Badany obszar	Ocena jakościowa odpowiedzi przyporządkowanych do obszaru
3. Opis faktów dotyczących zapotrzebowania respondenta na wsparcie instytucjonalne	Zapotrzebowanie respondenta na wsparcie instytucjonalne o charakterze: <ul style="list-style-type: none"> • informacyjnym: pyt. 14–15 • instrumentalnym: pyt. 16–17 • emocjonalnym: pyt. 18–19 • materialnym: pyt. 20–21
4. Przekonania respondenta na temat związków zachodzących między doświadczaniem trudności adaptacyjnych a zapotrzebowaniem na instytucjonalne wsparcie	Zapotrzebowanie respondenta na różne typy wsparcia w pokonywaniu trudności na gruncie: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 22–29 • rodzinnym: pyt. 30–37 • zawodowym: pyt. 38–45 • sąsiedzkim: pyt. 46–53 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 54–61
5. Uczucia towarzyszące otrzymywanemu wsparciu instytucjonalnemu	Uczucia towarzyszące otrzymywaniu wsparcia: <ul style="list-style-type: none"> • informacyjnego: pyt. 62 • instrumentalnego: pyt. 63 • emocjonalnego: pyt. 64 • materialnego: pyt. 65
6. Standardy dotyczące otrzymywania instytucjonalnego wsparcia	Warunki rezygnacji z instytucjonalnego wsparcia w trakcie rozwiązywania trudności na gruncie: <ul style="list-style-type: none"> • osiągnięcia osobistych celów: pyt. 66–73 • rodzinnym: pyt. 74–81 • zawodowym: pyt. 82–89 • sąsiedzkim: pyt. 90–97 • kontaktów z grupami przestępczymi: pyt. 98–105
Podsumowanie – wnioski dotyczące realizowania zasady pomocniczości z perspektywy odbiorców (byłych więźniów) instytucjonalnego wsparcia społecznego	

Bibliografia

- Baumgartner A., Korff W. (2009). Sozialprinzipien als ethische Baugesetzlichkeiten moderner Gesellschaft: Personalität, Solidarität und Subsidiarität (s. 225–237). W: W. Korff et al. (Hg.), *Wirtschaft und Ethik*, Bd. 1.1. Berlin: Berlin University Press.
- Fel S. (2006), Zwitterhafter Charakter des Sozialstaates in Polen. W: M. Schramm et al. (Hrsg.), *Der fraglich gewordene Sozialstaat. Aktuelle Streitfelder – ethische Grundlagentprobleme* (s. 154–159). Paderborn: Schöningh.
- Granovetter M. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*. 6, s. 1360–1380.
- Kędzierski W. (2008). Determinanty resocjalizacji penitencjarnej – wybrane aspekty. W: F. Kozaczuk (red.), *Efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych* (s. 53–64). Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

- Kozaczuk F. (2009). Determinanty skutecznej resocjalizacji w opinii skazanych wychowawców. W: F. Kozaczuk (red.). *Prawne i socjokulturowe uwarunkowania profilaktyki społecznej i resocjalizacji* (s. 318–330). Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Leś E. (2000). *Od filantropii do pomocniczości. Studium porównawcze rozwoju i działalności organizacji społecznych*. Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa.
- Łużyński W. (2001). *Państwo pomocnicze*. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL.
- Maldonado C.E. (1997). *Human Rights, Solidarity and Subsidiarity. Essays toward a Social Ontology*. Washington D.C.: Council for Research in Values and Philosophy.
- Millon-Delsol Ch. (1995). *Zasada pomocniczości*. Kraków: Wydawnictwo Znak.
- Millon-Delsol Ch. (1998). Zasada subsydiarności – założenia, historia, problemy społeczne. W: D. Milczarek (red.). *Subsidiarność* (s. 29–42). Warszawa: Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego.
- Schmid J. (2011). Soziale Dienste und die Zukunft des Wohlfahrtsstaates. W: A. Evers, R.G. Heinze, T. Olk (Hrsg.). *Handbuch Soziale Dienste* (s. 117–144). Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- Schneider L. (1996). *Subsidiäre Gesellschaft - Erfolgreiche Gesellschaft. Implikative und analoge Aspekte eines Sozialprinzips*. Paderborn: Schöningh.
- Silverman D. (2007). *Interpretacja danych jakościowych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Sobczyszyn U. (2009). Czynniki utrudniające społeczną readaptację skazanych po odbyciu kary pozbawienia wolności – ogólna charakterystyka. W: F. Kozaczuk (red.). *Zagadnienia readaptacji społecznej skazanych* (s. 125–140). Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Spieker M. (1995). Zasada pomocniczości: podstawy antropologiczne i konsekwencje polityczne. *Spółczesność*, 1, s. 33–47.
- Wathelet M. (2002). Propos liminaires. W: F. Delpérée (ed.), *Le principe de subsidiarité* (s. 17–20). Bruxelles–Paris: Éditions Bruylant.
- Zięba-Załucka H. (2011). Konstytucjonalizacja zasady subsydiarności w polskiej konstytucji a społeczeństwo obywatelskie (s. 67–84). W: A. Pawłowska, S. Grabowska (red.). *Zasada pomocniczości. Wymiar europejski, narodowy, regionalny i lokalny*, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.